

Oideachas Saoránach, Sóisialta agus Poláitiúil (OSSP)

Sonraíocht do Ghearrchúrsa de chuid na Sraithe
Sóisearaí

An Clár Ábhar

Intreoir don tsraith shóisearach	3
Réasúnaíocht	4
Aidhm	5
Forbhreathnú: Naisc	6
OSSP agus na ráitis foghlama	6
OSSP agus príomhscileanna	8
Forbhreathnú: Cúrsa	12
Ionchais maidir le scoláirí	14
Torthaí foghlama	14
Measúnú agus tuairisciú	21
Measúnú Rangbhunaithe	21
Measúnú Rangbhunaithe: Na Píosa a Fhí ina Chéile	22
Na gnéithe cáilíochta	22
Measúnú cuimsitheach	22
Aguisín: Na Táscairí Leibhéil le haghaidh Leibhéal 3 den Chreat Náisiúnta Cáilíochtaí.	24

Intreoir don tsraith shóisearach

In oideachas na sraithe sóisearaí cuirtear an scoláire ag croílár an eispéiris oideachasúil, á chumasú le páirt ghníomhach a ghlacadh ina phobal féin agus sa tsochaí, agus á chumasú freisin le tabhairt faoin bhfoghlaim go seiftiúil agus go muiníneach i ngach gné agus ag gach céim dá shaol. Tá an tsraith shóisearach uileghabhálach i dtaca le gach scoláire. Sa tsraith shóisearach cuirtear le comhionannas deise, rannpháirtíochta agus torthaí do chách.

Sa tsraith shóisearach cuirtear nasc níos fearr leis an bhfoghlaim ar fáil don scoláire mar go ndírítear ar chaighdeán na foghlama. Déantar taithí a sholáthar don scoláire atá mealltach agus taitneamhach, agus bainteach lena shaol. Is taithí d'ardchaighdeán a bhíonn iontu seo, cuireann siad go díreach le folláine fhisiciúil, mheabhrach agus shóisialta an fhoghlaimora, agus, de réir mar is féidir, cuireann siad deiseanna ar fáil le hinniúlachtaí agus le buanna an fhoghlaimora a fhorbairt maidir le cruthaitheacht agus le fiontar. Tógann clár an scoláire sa tsraith shóisearach ar an bhfoghlaim a rinne sé sa bhunscoil. Tacaíonn sé leis tuilleadh dul chun cinn a dhéanamh ina chuid foghlama. Cabhraíonn sé leis an scoláire chun na scileanna foghlama a fhorbairt a chabhróidh leis tabhairt faoi dhúshlán an tsaoil lasmuigh den scoil.

Réasúnaíocht

Cuidíonn Oideachas Saoaránach, Sóisialta agus Polaitiúil (OSSP) le scoláirí scileanna a fhorbairt a bheidh ag teastáil uathu le cur go dearfach le sochaí dhaonlathach agus le maireachtáil inbhuanaithe a chur chun cinn. Tugann sé tuiscint dóibh ar struchtúir shóisialta, eacnamaíocha agus pholaitiúla ag leibhéal áitiúil, náisiúnta agus domhanda, agus an deis bealaí a shamhlú agus a chruthú inar féidir leo difear a dhéanamh do shaol daoine agus pobal. Cuireann OSSP le heispéiris foghlama ghaolmhara sa bhunoideachas. Cuidíonn sé le scoláirí a bhfuil ar siúl sa domhan a cheistiú, a léirmheas agus a mheasúnú; tugann sé tuiscint do scoláirí ar a gcearta an duine agus a bhfreagrachtaí sóisialta; spreagann sé scoláirí le machnamh ar conas todhchaí níos inbhuanaithe a chruthú do chách; cothaíonn sé feasacht ar cad is ciall le maireachtáil go freagrach i ndaonlathas; agus an rud is tábhachtaí, cuireann sé saoránacht ghníomhach mhachnamhach ag croílár an phróisis foghlama trí dheis a thabhairt do scoláirí gníomh a dhéanamh agus tionchar a imirt maidir le saincheisteanna áitiúla, náisiúnta agus domhanda.

Is cuid thábhachtach an OSSP de chlár folláine laistigh den tsraith shóisearach nó cuireann sé ar a gcumas do scoláirí a bhfeasacht a mhéadú ar conas atá a bhfolláine nasctha le folláine daoine eile, go háitiúil agus go domhanda. Forbraíonn sé freisin tuiscint an scoláire ar fhreagracht ar fholláine daoine eile.

Aidhm

Tá sé mar aidhm ag an ngearrchúrsa eolas, spreagadh, cumas agus ábaltacht a thabhairt do dhaoine óga páirt a ghlacadh mar shaoránaigh ghníomhacha sa tsochaí chomhaimseartha ag leibhéal áitiúil, náisiúnta agus domhanda, bunaithe ar thuiscint ar chearta an duine agus ar fhreagrachtaí sóisialta.

Forbhreathnú: Naisc

Léiríonn Táblaí 1 agus 2 ar na leathanaigh seo a leanas an chaoi a bhféadfaí OSSP a nascadh le gnéithe lárnacha den fhoghlaim agus den teagasc sa tsraith shóisearach.

OSSP agus na ráitis foghlama

Tábla 1: Naisc idir OSSP na sraithe sóisearaí agus na ráitis foghlama

Ráitis Foghlama	
Ráiteas	Samplaí d'fhoghlaim ghaolmhar sa chúrsa
RF 7: Tá meas ag an scoláire ar a bhfuil i gceist le bheith ina s(h)aoránach gníomhach, le cearta agus dualgais i gcomhthéacsanna áitiúla agus i gcomhthéacsanna níos leithne.	I ngach snáithe den chúrsa, foghlaimíonn scoláirí faoi shaincheisteanna a bhaineann leo agus an saol mór agus machnamh a dhéanamh ar ról agus ar fhreagracht gach saoránaigh an t-athrú dearfach a chur i gcrích. Spreagtar gníomh faoi cheannas scoláirí bunaithe ar thuiscint ceart an duine agus freagrachtaí sóisialta.
RF 9: Tuigeann an scoláire bunús agus tionchar ghnéithe sóisialta, eacnamaíocha agus comhshaoil an domhain timpeall air/uirthi.	Faigheann scoláirí tuiscint ar na cúiseanna agus na hiarmhairtí réimse dúshlán domhanda, a shainnithint conas atá saincheisteanna, daoine agus áiteanna éagsúla nasctha. Fiosraíonn siad freisin ról agus ábharthacht struchtúir eacnamaíocha agus pholaitiúla ina saol. Ar deireadh, ligeann an cúrsa do scoláirí an méid is féidir le saoránaigh a dhéanamh a scrúdú le todhchaí níos cothroime, níos córa agus níos inbhuanaithe ag leibhéal áitiúil, náisiúnta agus domhanda.

<p>RF 10: Tá an fheasacht, an t-eolas, na scileanna, na luachanna agus an t-inspreagadh ag an scoláire le maireachtáil go hinbhuanaithe</p>	<p>Tugtar dúshlán do scoláirí machnamh a dhéanamh ar a ról ag cur le dúshlán atá roimh an domhan agus ag freagairt orthu. Díríonn snáithe 2 ar fhorbairt inbhuanaithe agus iarrann sé ar scoláirí plé a dhéanamh ar na straitéisí is féidir leo a úsáid ina saol le haghaidh maireachtáil inbhuanaithe.</p>
<p>RF 11: Déanann an scoláire gníomh lena f(h)olláine féin agus folláine daoine eile a chosaint agus a chur chun cinn</p>	<p>I ngach snáithe socraíonn, pleanálann agus déanann scoláirí gníomh a bhfuil sé d'aidhm aige folláine daoine eile a chur chun cinn, bíodh sin laistigh dá scoil, sa phobal nó sa mhórshaol.</p>

OSSP agus príomhscileanna

I dteannta a n-inneachair agus a n-eolais shonraigh, tugann ábhair agus gearrchúrsaí na sraithe sóisearaí deiseanna don scoláire chun réimse leathan príomhscileanna a fhorbairt. Díríonn curaclam na sraithe sóisearaí ar ocht bpríomhscil.

Fíor 1: Príomhscileanna na Sraithe Sóisearaí

Cuireann an cúrsa seo deiseanna ar fáil chun tacú leis na príomhscileanna uile, ach tá roinnt díobh a bhfuil tábhacht ar leith leo. Sainaithnítear sna samplaí thíos roinnt de na gnéithe a bhaineann le gníomhaíochtaí foghlama sa OSSP. Chomh maith leis sin, is féidir leis an múinteoir a lán de na gnéithe eile de phríomhscileanna ar leith a fhí isteach ina chuid pleanála don seomra ranga.

Tábla 2: Naisc idir an tsraith shóisearach agus príomhscileanna

An príomhscil	Gné na príomhscile	Gníomhaíocht foghlama an scoláire
A bheith cruthaitheach	Samhlú	Úsáideann scoláirí a samhlaíocht le <ul style="list-style-type: none"> ▪ smaointeoireacht ionbháúil a fhorbairt trí mhachnamh a dhéanamh ar shaincheisteanna ó dhearcthaí éagsúla ▪ inspioráid a ghlacadh ó cheannairí agus ó ghníomhairí pobail a fheiceann siad ina gcuid taighde agus lena mbuaileann siad ▪ bealaí ar féidir leo difear dearfach a dhéanamh sa domhan a shamhlú.
A bheith liteartha	Léamh ar son taitnimh agus le tuiscint chriticiúil	Déanann scoláirí taighde, scrúdaíonn siad agus léirmheasann siad cás-staidéir agus faisnéis a chuirtear i láthair i meáin éagsúla.
A bheith uimheartha	Patrúin, treochothaí agus coibhneasa a fheiceáil	Forbraíonn scoláirí feasacht ar na patrúin, treochothaí agus coibhneasa idir saincheisteanna éagsúla eacnamaíocha, comhshaoil agus sóisialta agus an nasc idir cúiseanna agus tionchair.
Cumarsáid	Plé agus díospóireacht	Éiríonn scoláirí níos muiníní trí dhíospóireachtaí agus trí phlé ranga agus iad ag foghlaim conas a dtuairimí a chur i láthair agus tacú leo le fianaise ó chás-staidéir agus/nó shonraí uimhriúla.
Eolas agus smaointeoireacht a bhainistiú	Smaoineamh go cruthaitheach agus go criticiúil	Ceistíonn scoláirí a dtuiscintí agus tuiscintí daoine eile. Spreagtar iad le machnamh a dhéanamh ar a dtuiscint agus í a athbhreithniú i bhfianaise eolais nua.

Mé féin a bhainistiú	Bheith in ann machnamh a dhéanamh ar mo chuid foghlama féin	Coinníonn scoláirí dialann mhachnaimh ina dtaifeadann siad conas a bhaineann a bhfoghlaim lena saol. Chomh maith leis sin déanann siad machnamh ar agus measúnú ar dhul chun cinn chur i gcrích a ngníomhaíochtaí.
Fanacht folláin	Bheith sóisialta	Éiríonn scoláirí feasach orthu féin mar shaoránaigh áitiúla agus dhomhanda le cearta agus freagrachtaí agus forbraíonn siad tuiscint ar chúram d'fholláine daoine eile agus iad ag foghlaim conas atá a bhfolláine féin nasctha le folláine daoine eile agus ár bpláinéid.
Obair le daoine eile	Ag cuidiú le háit níos fearr a dhéanamh den domhan	Tá béim láidir ar fhoghlaim a nascadh le gníomh. Trí ghníomh bríoch a dhéanamh, cumasaítear scoláirí a thuilleadh agus feiceann siad conas, trí bheith ag obair le daoine eile, is féidir leo fiordhifear a dhéanamh.

Forbhreathnú: Cúrsa

Díríonn an gearrchúrsa seo in OSSP na sraithe sóisearaí ar thacú le scoláirí bheith ina saoránaigh ghníomhacha trína gcuid foghlama i dtrí shnáithe:

Snáithe 1 Cearta agus freagrachtaí. Sa snáithe seo foghlaimíonn scoláirí cad a chiallaíonn sé maireachtáil le cearta agus freagrachtaí agus scrúdaíonn siad príomhionstraimí um chearta an duine a chosnaíonn cearta daoine. Is bonnsnáithe é seo.

Snáithe 2: Saoránacht dhomhanda. Sa snáithe seo fiosraíonn scoláirí saincheistanna a bhaineann le bochtaineacht, éagothroime agus forbairt inbhuanaithe agus breathnaíonn siad ar bhealaí athrú éifeachtach a chur i gcrích.

Snáithe 3 Ag fiosrú daonlathais. Cumasaíonn an snáithe seo scoláirí a scrúdú conas a oibríonn an daonlathas agus ról na meán i ndaonlathas.

Tá staidéar ar shnáithe a haon bunriachtanach le go rachaidh scoláirí i ngleic le snáithe a dó agus a trí. Is féidir snáithe a dó agus a trí a theagasc i seicheamh; in ord droim ar ais; nó ar bhealach comhtháite.

Tá foghlaim chomhoibríoch agus ghníomhach agus forbairt scileanna saoránachta, taighde, machnaimh agus gníomhaíochta comhtháite i ngach ceann de na trí shnáithe. Tugtar réimse gníomhaíochtaí molta, ar chéimeanna éagsúla dúshláin, ag deireadh gach snáithe agus freisin is féidir le múinteoirí agus scoláirí cinneadh a dhéanamh maidir le gníomhaíocht ábhartha eile. Táthar ag súil leis go mbeidh scoláirí páirteach i ngníomhaíocht mar chuid dá bhfoghlaim i ngach ceann de na trí shnáithe.

D'fhéadfaí scoláirí a spreagadh le dialann mhachnaimh a choinneáil le cuidiú leo machnamh ar a bhfoghlaim tríd an gcúrsa. D'fhéadfadh na nithe seo a leanas bheith sa dialann

- cuid de na smaointe móra atá foghlamtha acu
- machnamh ar na scileanna a d'fhorbair siad
- ceistanna atá fágtha acu go fóill
- machnamh ar phríomhléargais atá faighte acu agus cad a chiallaíonn sé dá saol nó don todhchaí.

Léiríonn an Measúnú Rangbhunaithe ar a ndéantar breac-chuntas thíos an fhoghlaim a dhéanfaidh scoláirí sa ghearrchúrsa CNCM. Féadfaidh an scoil aon ghearrchúrsa ó CNCM a chur in oiriúint dá riachtanais shonracha féin agus do chomhthéacs na scoile. Má tá an cúrsa á chur in oiriúint,

d'fhéadfadh go mbeadh ar an scoil an measúnú rangbhunaithe a athrú freisin, ionas go léirítear foghlaim an scoláire ann. Féadfaidh scoil a gearrchúrsa(i) féin a fhorbairt freisin, chomh maith le measúnú rangbhunaithe lena mbaineann. Tá treoirlínte ar fáil d'aon scoil ar mian léi a gearrchúrsa(i) féin a fhorbairt.

Ailínítear na torthaí foghlama sa ghearrchúrsa seo go ginearálta leis na Táscairí Leibhéil le haghaidh Leibhéal 3 den Chreat Náisiúnta Cáilíochtaí (Aguisín 1).

Tá an gearrchúrsa OSSP deartha le haghaidh timpeall 100 de rannpháirtíocht scoláirí.

Ionchais maidir le scoláirí

Is scáth-théarma é ionchais maidir le scoláirí a nascann torthaí foghlama le samplaí anótáilte de shaothar scoláirí. I gcás na ngearrchúrsaí a d'fhorbair CNCM, beidh samplaí oibre a bhaineann le toradh foghlama ar leith nó le grúpa de thorthaí foghlama ar fáil. D'fhéadfadh go rachadh sé chun tairbhe scoile a dhearann a cuid gearrchúrsaí féin taisce samplaí d'obair scoláirí a chruthú le haghaidh plé agus tagartha amach anseo.

Torthaí foghlama

Is ráitis iad na torthaí foghlama a chuireann síos ar an eolas, ar an tuiscint, ar na scileanna agus ar na luachanna ar chóir don scoláire a bheith ábalta a thaispeáint i ndiaidh dó an gearrchúrsa OSSP seo a chur i gcrích i rith na sraithe sóisearaí. Baineann na torthaí foghlama a leagtar amach sna táblaí seo a leanas le gach scoláire agus léiríonn siad torthaí don scoláire ag deireadh na tréimhse staidéir (thart ar 100 uair an chloig).

Tá uimhir le gach toradh laistigh de gach snáithe. Tá sé i gceist go gcabhródh an t-uimhriú le pleanáil an mhúinteora agus ní sheasann sé d'ordlathas tábhachta ar bith trasna na dtorthaí iad féin.

Snáithe 1: Cearta agus freagrachtaí

<p>Foghlaimíonn an scoláire faoi...</p>	<p>Torthaí foghlama</p> <p>Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire...</p>
<p>Dínit an duine – an bunús le cearta an duine</p>	<p>1.1 a phlé cad a chiallaíonn sé bheith daonna agus maireachtáil i bpobal le cearta agus le freagrachtaí</p> <p>1.2 láithriú físe a chruthú chun suíomh a chur in iúl nuair nach léirítear meas ar an dínit dhaonna</p> <p>1.3 ordlathas nó liosta tosaíochta a chruthú dá riachtanais, mianta agus cearta</p> <p>1.4 ‘ciseán bunriachtanas’ a chur le chéile a léiríonn riachtanais teaghlaigh atá ina gcónaí in Éirinn (ní hé go díreach a gcuid riachtanas eacnamaíoch)</p> <p>1.5 sonraí uimhriúla a aimsiú agus a léirmhíniú a thaispeánann leithdháileadh áitiúil agus domhanda acmhainní bunúsacha agus patrúin neamhionannais.</p>
<p>Ionstraimí chearta an duine</p>	<p>1.6 scéalta a roinnt faoi dhaoine aonair nó faoi ghrúpaí a thugann inspioráid dóibh mar gheall ar a gcuid oibre ar son chearta an duine</p> <p>1.7 amlíne a chruthú a rianaíonn cad as ar tháinig coincheap chearta an duine, a léiriú cúigear nó níos mó de phríomhdhátaí, imeachtaí, daoine agus cáipéisí</p> <p>1.8 a dtuiscint ar an gcaoi a mbaineann gníomhaireachtaí na Náisiún Aontaithe ar nós UNDHR, UNCRC agus ECHR¹ lena saol féin a chur in iúl, i dtéarmaí a gcuid ceart agus a gcuid freagrachtaí araon</p> <p>1.9 samplaí a aithint de chearta sóisialta, cultúrtha, teanga, eacnamaíocha, saoránachta, creidimh, comhshaoil agus polaitiúla</p> <p>1.10 peirspictíochtaí difriúla a shonrú i gcásanna ina bhfuil coimhlint shoiléir maidir le cearta nó sárú cearta</p>

¹ Forógra na Náisiún Aontaithe um Chearta an Duine (FNACD), Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe um Chearta an Linbh (CNAFL), agus an Coinbhinsiún Eorpach um Chearta an Duine (CECD)

	<p>1.11 a léiriú go dtuigeann siad a bhfreagracht féin chun a gcuid cearta an duine féin agus cuid daoine eile a chur chun cinn agus a chosaint</p> <p>1.12 athmhachnamh a dhéanamh ar an méid a foghlaimíodh sa snáithe seo.</p>
--	---

Gníomhaíochtaí chearta an duine

Ceann amháin de na gníomhartha seo a leanas, nó gníomh ábhartha eile, a chríochnú

- saincheist is ábhar buartha í a bhaineann le cearta an duine a shainaithint agus bheith i dteagmháil le duine aonair nó grúpa nó eagraíocht nó feachtas a dhéanamh, ag díriú ar an tsaincheist sin
- cairt chearta agus fhreagrachtaí an ranga a cheapadh
- bréagbhinse um chomhionannas, triail i mbréagchúirt Eorpach um chearta an duine nó triail i mbréagchúirt choiriúil idirnáisiúnta a eagrú agus páirt a ghlacadh iontu, ag úsáid cásanna simplithe
- suirbhé a fhorbairt agus a dhéanamh, ag díriú ar shaincheist(eanna) a bhaineann le cearta an duine agus tátail an tsuirbhé a fhoilsiú
- ceiliúradh Lá Idirnáisiúnta Chearta an Duine a eagrú
- teicneolaíocht a úsáid le dul i dteagmháil le duine óg nó grúpa daoine óga ó thír eile faoi shaincheist maidir le cearta an duine is comhchás dóibh í.

Snáithe 2 Saoránacht dhomhanda	
Foghlaimíonn an scoláire faoi...	<p>Torthaí foghlama</p> <p>Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire...</p>
Inbhuanaitheacht	<p>2.1 a chur in iúl conas atá siad nasctha le agus spleách ar éicea-chórais, daoine agus áiteanna i ngar agus i gcéin</p> <p>2.2 meabhrú ar shainmhínte éagsúla ar an bhforbairt agus a sainmhíniú féin a cheapadh den fhorbairt inbhuanaithe</p> <p>2.3 láithriú físe a chruthú de shonraí ina léiríonn siad a lorg éiceolaíoch</p> <p>2.4 plé a dhéanamh ar thrí cinn nó níos mó de straitéisí maireachtáil inbhuanaithe is féidir leo féin a úsáid ina saol</p>
Forbairt áitiúil agus dhomhanda	<p>2.5 scrúdú a dhéanamh ar chásanna staidéir nó fianaisí pearsanta de chuid daoine atá ag fulaingt de bharr bochtaineachta nó neamhionannais i gcomhthéacsanna agus i dtíortha difriúla agus ar an gcaoi atá siad ag oibriú chun na deacrachtaí atá acu a shárú</p> <p>2.6 tuairim eolach a chur in iúl faoi bhunchúiseanna na bochtaineachta, idir áitiúil agus dhomhanda</p> <p>2.7 plé a dhéanamh le fianaise, ar na héifeachtaí dearfacha agus diúltacha le forbairt ina gceantar áitiúil féin</p>
Athrú domhanda a chur i gcrích	<p>2.8 duine amháin agus institiúid amháin a shainaitheint a bhfuil cumhacht agus tionchar acu sa domhan inniu, mínigh ról na beirte acu</p> <p>2.9 anailís a dhéanamh ar shaincheist nó ar dhúshlán domhanda amháin, faoi na ceanteidil seo a leanas: cúiseanna, iarmhairtí, tionchar ar shaol daoine agus réitigh fhéideartha</p> <p>2.10 a mheas conas is féidir leo cabhrú i leith dúshlán amháin atá roimh an domhan san am i láthair</p> <p>2.11 feachtas chun athrú i réimse na hinbhuanaitheachta a fhiosrú agus na cúiseanna ar éirigh leis nó nár éirigh a mheas</p> <p>2.12 machnamh ar an méid a foghlaimíodh sa snáithe seo.</p>

Gníomhaíochtaí a bhaineann le saoránacht dhomhanda

Ceann amháin de na gníomhartha seo a leanas nó gníomh ábhartha eile a chríochnú

- díospóireacht a eagrú faoi shaincheist forbartha áitiúil nó dhomhanda is ábhar buartha í
- tionchar na meán ar phatrúin tomhaltais i measc daoine óga a iniúchadh agus na tátail a chomhroinnt
- teicneolaíocht dhigiteach agus/nó bealaí eile a úsáid le feasacht a chruthú ar shaincheist forbartha áitiúil nó dhomhanda
- tionscnamh nó feachtas áitiúil, náisiúnta nó idirnáisiúnta a thosú ag a bhfuil an aidhm dul i ngleic le saincheist forbartha áitiúil nó dhomhanda
- cuireadh a thabhairt d'ionadaí polaitiúil áitiúil le ceisteanna a fhreagairt faoi dhul i ngleic le saincheist forbartha áitiúil nó dhomhanda is ábhar buartha í
- stocaireacht a dhéanamh ar eagraíocht áitiúil, náisiúnta nó idirnáisiúnta faoi shaincheist forbartha is ábhar buartha í

Snáithe 3 An daonlathas a fhiosrú	
Foghlaimíonn an scoláire faoi...	<p>Torthaí foghlama</p> <p>Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire...</p>
Ciall an daonlathais	<p>3.1 láithriú físe a chruthú de na gnáth-chomhthéacsanna agus institiúidí lena mbaineann siad, ag díriú ar na háiteanna ina bhfuil cumhacht agus tionchar acu</p> <p>3.2 cur síos a dhéanamh ar phróisis chinnteoireachta agus róil ghrúpaí difriúla ina rang/scoil</p> <p>3.3 comparáid a dhéanamh idir dhá chóras rialtais nó níos mó, agus aird ar leith a dhíriú ar na bealaí ina n-idirghníomhaíonn an stát lena shaoránaigh, agus inar féidir le saoránaigh a stát a mhúnlú</p> <p>3.4 an téarmaíocht cheart a úsáid chun cur síos a dhéanamh ar institiúidí, struchtúir, páirtithe polaitiúla agus róil na hÉireann agus na hEorpa</p> <p>3.5 láidreachtaí agus laigí an phróisis dhaonlathaigh a phlé.</p>
An dlí agus an saoránach	<p>3.6 dlíthe a aithint a bhaineann go díreach lena saol féin</p> <p>3.7 a mhíniú conas a dhéantar agus a chuirtear dlíthe i bhfeidhm, agus a fhabhraíonn siad le himeacht aimsire</p> <p>3.8 ról agus ábharthacht cúirteanna áitiúla, náisiúnta agus idirnáisiúnta a mhíniú</p> <p>3.9 na naoi bhforais a ainmniú faoina bhfuil idirdhealú mídhleathach i ndlí na hÉireann, agus samplaí a thabhairt</p> <p>3.10 fiosrú a dhéanamh conas a d'úsáid daoine aonair nó grúpaí an dlí chun athruithe a dhéanamh sa tsochaí.</p>
Ról na meán i sochaí dhaonlathach	<p>3.11 na hargóintí ar son agus in aghaidh saoirse na meán a phlé</p> <p>3.12 cásanna staidéir ar úsáid meán digiteach nó eile a scrúdú i gceann amháin acu seo:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ gluaiseacht um cheartas sóisialta

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ toghchán nó reifreann polaitiúil ▪ fiosrúchán coiriúil ▪ gluaiseacht chomhshaoil <p>3.13 machnamh ar an méid a foghlaimíodh sa snáithe seo.</p>
--	---

Gníomhartha daonlathais

Ceann amháin de na gníomhartha seo a leanas nó gníomh ábhartha eile a chríochnú

- próiseas toghcháin áitiúil, náisiúnta nó idirnáisiúnta nó reifrinn náisiúnta a rianú agus a chur i láthair
- páirt a ghlacadh i gceann amháin dá leanas
 - a. toghchán ranga
 - b. bréagthoghchán ag úsáid an chórais vótála ionadaíocht chionmhar (aonvóta inaistrithe)
 - c. bréagreifreann
 - d. bréagthriail
- aoichainteoir, ócáid nó turas allamuigh a eagrú le gné den chóras dlí nó daonlathach is spéis leo a scrúdú
- páirt a ghlacadh i ngníomhaíocht dhaonlathach ar cheist is cás leo, ag baint úsáide as teicneolaíocht dhigiteach nó aon mheán eile
- taispeántas a eagrú le feacht a ardú faoi aon ghné den chóras dlí nó daonlathach is spéis leo
- comhairliúchán a eagrú leis na scoláirí ar nithe is spéis leo

Measúnú agus tuairisciú

Go bunúsach, is é cuspóir an mheasúnaithe agus an tuairiscithe ag an gcéim seo den oideachas tacú leis an bhfoghlaim. Tacaíonn an gearrchúrsa seo le héagsúlacht leathan cuir chuige i leith measúnú. Tá roinnt torthaí foghlama fóirsteanach le haghaidh measúnú aon uaire, cuid eile le haghaidh measúnú leanúnach de réir mar a thugann an scoláire faoi ghníomhaíochtaí difriúla foghlama ar nós plé, míniú, taighde, cur i láthair, pleanáil agus gníomhú. Sna comhthéacsanna sin, déanann an scoláire, i dteannta a mhúinteora agus a phiaraí, machnamh ar a chuid foghlama féin agus ar fhoghlaim daoine eile agus tugann sé breithiúnas orthu trí bhreathnú ar chaighdeán na bpíosáí áirithe oibre. Pleanálann sé na chéad chéimeanna eile ina chuid foghlama, bunaithe ar an aiseolas a fhaigheann agus a thugann sé. Is féidir le measúnú leanúnach tacú leis an scoláire ina aistear foghlama agus ina ullmhúchán don mheasúnú rangbhunaithe a bhaineann leis an ngearrchúrsa seo.

Samhlaítear go dtabharfaidh scoláirí fianaise ar a bhfoghlaim ar bhealaí éagsúla, lena n-áirítear meáin dhigiteacha, taifid fuaime agus píosaí scríofa.

Is éifeachtaí an measúnú nuair a théann sé níos faide ná marcanna agus gráid, agus díríonn an tuairisciú ní amháin ar mar a d'éirigh leis an scoláire roimhe sin ach freisin ar na chéad chéimeanna eile le haghaidh na foghlama amach anseo. Cuirfear dul chun cinn agus gnóthachtáil an scoláire sna gearrchúrsaí, idir mheasúnuithe leanúnacha agus an Measúnú Rangbhunaithe a bhaineann go sonrath leis an ngearrchúrsa seo, in iúl dá thuismitheoirí sa tuairisciú eatramhach agus i bPróifíl Gnóthachtála na Sraithe Sóisearaí (PGSS). Tá Foireann Uirlisí don Mheasúnú ar fáil ar líne chun tacú le múinteoirí agus le scoileanna. I dteannta an treoirleabhair faoin bpróiseas a bhaineann leis an Athbhreithniú ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair (AFMÁ), áireofar san Fhoireann Uirlisí don Mheasúnú ábhar tacaíochta foghlama, teagaisc, measúnaithe agus tuairiscithe.

Measúnú Rangbhunaithe

Is ionann na Measúnuithe Rangbhunaithe agus tráth a ndéanann an múinteoir measúnú ar an scoláire sa mheasúnú sonrath/sna measúnuithe sonracha a leagtar amach i sonraíocht an ábhair nó an ghearrchúrsa. Beidh Measúnú Rangbhunaithe amháin i ngearrchúrsaí na sraithe sóisearaí. Nuair is féidir, glacfaidh múinteoirí na ngearrchúrsaí páirt i gcruinnithe athbhreithnithe ar fhoghlaim agus ar mheasúnú.

Measúnú Rangbhunaithe: Na Píosa a Fhí ina Chéile

Críochnóidh scoláirí ar a laghad trí ghníomh saoránachta mar chuid dá bhfoghlaim sna trí shnáithe de ghearrchúrsa OSSP. Táthar ag dréim leis go gcruthóidh scoláirí taifead gníomhartha do cheann amháin acu seo ina measúnú rangbhunaithe. Cuspóir faoi leith den Mheasúnú Rangbhunaithe is ea aiseolas forbartha do scoláirí a éascú le linn dóibh bheith páirteach sa tasc agus ag deireadh an phróisis. Is féidir an Measúnú Rangbhunaithe don ghearrchúrsa OSSP a chríochnú sa dara bliain nó sa tríú bliain.

Is féidir an Measúnú Rangbhunaithe a dhéanamh i bhformáid scríofa, dhigiteach, físe nó fuaime agus féadfar tacú leis sna formáidí seo trí agallamh nó cur i láthair a úsáid.

Na gnéithe cáilíochta

Tacaíonn na gnéithe cáilíochta le breithiúnas an scoláire agus an mhúinteora ar na Measúnuithe Rangbhunaithe agus is iad na critéir a úsáidfidh múinteoir le Taifead Gníomhartha deiridh an scoláire a mheas.

Beidh ábhar níos mionsonraithe maidir le measúnú agus tuairisciú sa ghearrchúrsa OSSP seo, lena n-áirítear gnéithe a bhaineann le caighdeán agus sonraí na socruithe praiticiúla a bhaineann le measúnú ar an Measúnú Rangbhunaithe, ar fáil i dtreoirlínte measúnaithe ar leith do OSSP. Cuimseoidh na treoirlínte, mar shampla, an fad agus na leaganacha amach a mholtar le haghaidh píosaí oibre an scoláire, agus tacaíocht i dtaca le breithiúnas ‘ar an iomlán’ a úsáid i ndáil leis na gnéithe cáilíochta.

Measúnú cuimsitheach

Is príomhghné de theagasc agus d’fhoghlaim ar scoil iad cleachtais mheasúnaithe chuimsithigh, mar chuid de mheasúnú leanúnach nó mar Mheasúnú Rangbhunaithe. Ba chóir go mbeadh na hoiriúntais, .i. an tacaíocht a thugann Cúntóir Riachtanas Speisialta nó tacaíocht teicneolaíochtaí cúntacha, ag teacht leis na socruithe a chuir an scoil i bhfeidhm chun tacú le foghlaim an scoláire i rith na scoilbhliana.

Sa chás go meastar i scoil go bhfuil sainriachtanas fisiciúil nó foghlama ag scoláire, is féidir oiriúntais réasúnta a chur i bhfeidhm chun tionchar an mhíchumais ar fheidhmiú an scoláire sa Mheasúnú Rangbhunaithe a laghdú, a oiread agus is féidir.

Tá oiriúntais a chuireann ar a gcumas do gach scoláire rochtain a fháil ar fhoghlaim agus ar mheasúnú bunaithe ar riachtanais shonracha. Mar shampla, féadfaidh scoláire nach bhfuil in ann clóscríobh go fisiciúil bogearraí deachtaithe atá saor in aisce a úsáid chun measúnuithe leanúnacha agus an measúnú rangbhunaithe a chur i gcrích. Ar an gcéanna, féadfaidh scoláire nach bhfuil in ann labhairt smaointe a chur i láthair agus in iúl trí phictiúir agus trí fhotheidil a chur in iúl trí theanga chomharthaíochta/a tharraingt/a scríobh/a chlóscríobh/a chruthú. Má tá saindeacracht foghlama ag scoláire, d'fhéadfadh sé tairbhe a bhaint as tascanna agus as gníomhaíochtaí foghlama a chuirtear i láthair i mbealach difriúil. Tá treoirlínte cuimsitheacha faoi chuimsiú in iar-bhunscoileanna ar fáil [anseo](#) agus tá treoirlínte do mhúinteoirí scoláirí le deacrachtaí foghlama ginearálta ar fáil [anseo](#).

Aguisín: Na Táscairí Leibhéil le haghaidh

Leibhéal 3 den Chreat Náisiúnta Cáilíochtaí.

Forbraíodh an gearrchúrsa seo ar aon dul leis na Táscairí Leibhéil le haghaidh Leibhéal 3 den Chreat Náisiúnta Cáilíochtaí. De ghnáth bíonn baint ag an eolas, ag an scil agus ag an gcumas a ghnóthaítear le haghaidh theistiúchán agus dhámhachtainí Leibhéal 3 le forbairt phearsanta, le rannpháirteachas sa tsochaí agus sa phobal, le fostaíocht, agus le fáil ar oideachas agus ar oiliúint bhreise.

Leibhéal an Chreata Náisiúnta Cáilíochtaí	3
Eolas <i>Fairsinge</i>	Raon sách fairsing eolais
Eolas <i>Cineál</i>	Tagairt nithiúil den chuid is mó agus roinnt tuisceana ar an ngaol idir gnéithe eolais
Fios gnó agus scil <i>Raon</i>	Raon teoranta scileanna agus uirlisí praiticiúla agus cognaíocha a thaispeáint
Fios gnó agus scil <i>Roghnaíocht</i>	Roghnú ó raon teoranta gnásanna éagsúla agus réitigh ar eolas a chur i bhfeidhm ar raon teoranta d'fhadhbanna intuartha
Inniúlacht <i>Comhthéacs</i>	Gníomhú laistigh de raon teoranta comhthéacsanna
Inniúlacht <i>Ról</i>	Gníomhú faoi threoir le neamhspleáchas teoranta; feidhmiú i ngrúpaí aonchineálacha a bhfuil cleachtadh orthu
Inniúlacht <i>Foghlaim le foghlaim</i>	Foghlaim le foghlaim i dtimpeallacht bhainistithe
Inniúlacht <i>Léargas</i>	Glacadh le freagracht teoranta as leanúnachas féintuisceana agus iompair